

KUR'ÂN NEDEN ARAPÇA İNDİRİLDİ? (Gerekçeler ve Amaçlar Üzerine Bir Deneme)

Abdulcelil CANDAN (*)

Özet

Hz. Peygamber'in Arap olmasından dolayı vahiy dilinin de Arapça olması, gayet doğaldır. Gönderilen mesajın en iyi şekilde anlaşılması, mesajı ileten Peygamberin ve toplumunun diliyle nazil olmasına bağlıdır. Kur'an evrensel bir mesaj olmakla birlikte, dil açısından ilk hitap çevresinin dilini kullanmıştır. Bu, evrenselliğe aykırı bir durum değildir. Eğer mesaj Arapça'nın dışındaki bir dil ile gönderilmiş olsaydı, o toplum, bu durumu yadsıyacak ve mesajın hedefine ulaşması oldukça zorlaşacaktı. Başka bir ifadeyle, mesaj anlaşılmaz hale gelecekti.

Anahtar Kelimeler: Dil, Arapça, Hikmet, Gramer.

Why Has Been The Holy Qur'an Descended in Arabic?

Abstract

It was most natural and reasonable that the Holy Quran has been descended Arabic for the Messenger was being Arab. The Message should be in his own tongue, that he might explain it in every detail, with the greatest power and eloquence. Even though it was to be for the whole world, its initial exposition was thus to be in Arabic. Now when the Qur'an is being sent down in their own tongue so that they may understand it, they raise the objection: why has it been sent down to an Arab in Arabic? But if it had been sent down in foreign tongue, these very people would have said, "How strange! An Arab Messenger has been sent to the Arabs, but the Revelations being sent to him are in a tongue which is neither understood by him nor by his people."

Key Words: Language, Arabic, Wisdom, Grammar.

*) Yard. Doç. Dr., Yüzüncü Yıl Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi.
(e-posta: acelilcandan@mynet.com.)

Giriş

İnsan, konuşan ve düşünen bir varlık olarak tanımlanmıştır. Dil ise, insanın en büyük özelliği, kültürel değerlerin en önemlisidir. İnsanın dış dünya ile kurduğu bağ sonucu elde ettiği başarıların, karşılaştığı zorluk ve sıkıntıların özünde dil faktörü yatar. Bu nedenle her yararlı söz bir hayır, her kötü söz de sahibini sorumlu kılan bir eylem kabul edilmiştir¹. İnsan ile, başka bir ifadeyle insanın düşünme, akletme yetisi ile dil olgusu arasında güçlü bir bağın bulunduğunu ifade etmek mümkündür. Dil, bireyle dış dünya arasında iletişimi sağlar. Onun sayesinde duygu ve düşünceleri dışa yansır. Bu nedenle, insanın düşünce ve duygularını doğru olarak ifade etmesinden daha önemli bir olgu düşünülemez. Eskiler bu gerçeği şu şekilde formüle etmişlerdir: Söz var işi bitirir, söz var baş götürür. “Söz var kılar kaygıyı sa’d, söz var eyler bilişi yâd.”

İnsanlar arası iletişimi sağlayan vasıta da dildir. Dilin iletişim fonksiyonu, her türlü kültürün ve ilerlemenin şartıdır. Dil, toplumların maddî-manevî unsurlarının en önemlisidir. Bireyler arasında dayanışma ve bütünleşmeyi sağlayan en önemli araçtır. Bir toplumun kültürü, dinî yapısı ve felsefesi dilinde kendini gösterir. Dil, bir milletin aynası ve hafızasıdır.

1. Dilin Tanımı

Dilin tanımı konusunda birbirine yakın ifadeler kullanılmıştır. İbn Haldun, dili, eşyanın ne anlama geldiğini ifade etme aleti olarak tarif eder². Cürçânî, onu, toplumların meram ve arzularını ifade etmek için kullandıkları alet olarak tanımlar³. Suyutî de bu tanımlara yakın bir ifade kullanır⁴. Yunan düşünür Platon dili, “kendi özel düşüncelerini sesin yardımıyla özne ve yüklem aracılığıyla anlaşılabilir duruma getirmek” biçiminde tarif eder⁵. Diğer bir tarife göre dil, “belirli ve standart anlamları olan sözcüklerden ve bir iletişim yöntemi olarak kullanılan konuşma formlarından meydana gelen yapı ya da bütündür⁶. Dil, meşru pek çok kullanımı olan, karmaşık, sosyal bir üründür.”⁷ Bu tanımlardan şu sonucu çıkarmamız mümkündür: Dil, meram ve arzuları ifade etmek, insanlar arası diyalogu sağlamak için kullanılan araçtır.

2. Dilin İşlevi

Kur’ân, dili, Allah’ın vermiş olduğu en büyük nimetler arasında sayar⁸. İbn Manzur, Hz. Adem’e öğretilen objenin dil olduğunu kaydeder⁹. “Allah, Âdem’e bütün isimleri

- 1) Bkz. Kaf. 50/18, Bu mealde hadis için bkz. Ebu Nuaym, nakleden: Ebu’l-Feyz Seyyid Muhammed el- Murtedâ, *İthâfu Sâdeti’l-Müttakin bi Şerhi İhyâi Ulûmi’d-Dîn*, Beyrut, 1989, IX/139.)
- 2) İbn Haldun, *Mukaddime*, Beyrut, 1996, s.508.
- 3) Cürçânî, Seyid Şerif, *Tarifât*, Beyrut, 1990, s.205.
- 4) Suyutî, Celaeddin Abdurrahman b. Ebubekîr, *el-Muzhir*, Kum, 1958, I/7.
- 5) Kayaalp, İsa, *İletişim ve Dil*, Ankara, 1998, s.53.
- 6) Cevizci, Ahmet, *Felsefe Sözlüğü*, İst., 1999, s.234.
- 7) Frederick Ferre, *Din Dilinin Anlamı*, Çev: Zeki Özcan, İst., 1999, s.81.
- 8) Er-Râğib, İsfahanî, Ebu’l Kasım Hüseyin b. Muhammed, *el-Müfredât fi Ğaribi’l-Kur’ân*, Beyrut 1997, ilgili md.
- 9) İbn Manzur, *Lisânü’l-Arab*, Beyrut, 1985, ilgili md.

öğretti." (Bakara: 2/31) âyeti, eşya isimlerinin öğretilmesi için dilin bir alet olarak yaratıldığını gösterir. Zira dil olmadan 'eşya'yı ifade etmek mümkün olmaz¹⁰. "O'nun delillerinden biri de gökleri ve yeri yaratması, lisanlarınızın ve renklerinizin değişik olmasıdır." (Rûm: 30/22) âyeti de, dillerin değişik oluşunun Allah'ı tanıtan önemli bir delil olduğunu vurgular. Âyette geçen "dillerin farklılığı"ndan gaye, dillerde görülen ses ve titişim farklılığıdır¹¹. "Ona (insana) beyânı öğretti." (Rahman: 55/4) âyetinde geçen *el-beyân* herhangi bir şeyi açıklamak anlamında olup, *nuk* sözcüğünden daha kapsamlı bir sözcüktür¹² Hamdi Yazır *beyân* konusunda şunları der: "Yani Allah, insana, vicdan ve gönülünde meydana gelen duygularını başkalarına açık ve güzel bir biçimde ifade etmek, maksadını anlatmak aracı olan dil nimetini öğretti. İlimin elde edilmesi ve Kur'ân öğretimi *beyânla* gerçekleşir. Peygamberlerin risalete nail olmaları, tebliğ yapabilmeleri, insanların onlardan istifade edebilmeleri hep *beyân* ve *dil* sayesinde olmaktadır."¹³ İbn Cevzi, *el-beyân*'ı şu biçimde kategorize eder: a) *Düşünsel beyân*: Zihin onun sayesinde eşya ile bilgi arasını ayırır. b) *Lafzî beyân*: Dil bilinenleri onunla ifade eder ve başkalarına aktarır. c) *Biçimsel beyân*: Lafızları şekillendirerek ifade etmeye çalışan beyân biçimidir¹⁴.

İbn Haldun, dili meslek ve sanata benzetir¹⁵. Dil, kullanma ve tekrarla olgunlaşıp kemal bulur. İşlenmeyen bir dil hantallaşıp deforme olur. Dilin işlevi belli bireyler tarafından belli bir zaman sürecine indirgenemez. Dilin sürekli yenilenmesi ve dinamizm kazanması gerekir. Dilin işlevini şu dört madde ile özetleyebiliriz.

1. Dil, bir topluluğu oluşturan fertler arasında anlaşmayı sağlar.

2. Dil, insanların yüzyıllar boyunca elde ettiği tecrübeleri muhafaza eder ve onları nesilden nesile aktarır.

3. Dil, bir milletin uzun ve çeşitli tecrübeleriyle oluşturduğu kavramları kelimeler ve deyimler halinde kalıplara sokar, millî düşünce faaliyetlerini düzenler, toplum ve milletlerin manevî varlığını korur.

4. Dil, insan topluluklarını müşterek bir fikir faaliyeti içinde birleştirerek onları bir millet hâline getirir.¹⁶

3. Kur'ân ve Arapça

Dillerden biri de Arapça'dır ve Arapça olarak indirilmiş ilk ve en büyük kitaptır. İlahî mesajı insanlığa ulaştıran tek ve en güvenilir belgedir. Arapça, *Sâmî* dillerinin en geniş ve en kapsamlı olanıdır. Kur'ân'ın Arapça inmesi ve Hz. Peygamber'in de Arap olması, Arabistan'ın değer kazanmasına ve dünya coğrafyasındaki öneminin artmasına ne-

10) Nedvî, Muhammed Şihabuddin, *Beyne İlmî'l-Âdem ve'l-İlmî'l-Hadis*, Arabistan 1986, s.29.

11) İbn Aşur, Muhammed Tahir, *et-Tahrîr ve't-Tenvîr*, Libya, ts., XXI/27.

12) Rağîb, *Müfredât*, s.158.

13) Yazır, Muhammed Hamdi Elmalılı, *Hak Dini Kur'ân Dili*, İst., 1979, VII/4662. (Sadeleştirilerek)

14) İbn Kayyim, *Bedâi'u't-Tefsîr*, nşr.: Yusri, es-Seyyid Muhammed, Beyrut, 1993, IV/321-322.

15) Bkz. İbn Haldun, *Mukaddime*, Beyrut, 1996, s. 508.

16) Krş. Muallimoğlu, *Türkçe Bilen Biri Aranıyor*, İst., 1999, s.16.

den olmuştur. Kur'ân, Arapça'nın sistematik hale gelmesinde, yayılmasında ve ölümsüz bir hale gelmesinde en büyük faktördür. Bu faktör olmasaydı, belagat, tefsir, kiraat, beyân ve iştikak (etimoloji) ilimlerinden çok daha az bahsedilecekti¹⁷. Arapça daha evvel belirli bir yörenin dili iken, Kur'ân sayesinde tüm dünyaya yayıldı. Arapça'nın kelime hazinesi, telaffuz ve dilbilgisi on dört asırlık zaman süreci içerisinde çok az düzeyde bir değişikliğe maruz kalmıştır. Bu durum dünyadaki eski veya yeni bir dilde olup biten şeylerin aksine görülmemiş bir şeydir. Zira Arapçanın dışındaki dillere bakıldığında, on dört asır değil, elli - yüz yıllık bir zaman süreci içerisinde bile ciddi anlamda telaffuz ve anlam değişmelerine uğradıklarını ifade etmek mümkündür. Öyleyse dünyanın sonuna kadar değişmemesi gereken ilahi mesajı korumaya Arapça'dan daha elverişli hangi dil olabilir?¹⁸

Cahiliye döneminde sosyal ve yönetim içerikli kavramlardan habersiz Araplar, Kur'ân sayesinde bu kavramlara alışır oldular. Mantık ilminin beşiği olan Kadim Roma'da mantık ile ilgili sadece birkaç kavram bulunmaktaydı¹⁹. İbn Haleveyh, *cahiliyet* kavramının Hz. Muhammed'den önceki zamanı anlatmak üzere İslâmiyet devrinde kullanıldığını ifade eder. *Münafık* kavramı da öyledir, ilk olarak İslâm döneminde kullanılmıştır. Dolayısıyla Kur'ân'ı anlayabilmek için, indiği dönemde konuşulan ve kullanılan dilin bilinmesi ve kurallarıyla kullanılması gerekir. Hukuk, edebiyat, felsefe, teknoloji vs. ilimleri anlamak için söz konusu ilimlerin dillerini kullanma zorunluluğu olduğu gibi, Kur'ân'ı anlamak da Kur'ân'ın inmiş olduğu dili kurallarıyla bilmeyi gerektirir. Arapça'dan sarf-ı nazar ederek onu tefsir etmeye çalışmak, tefsirde sapmaya götürür²⁰.

4. İslam Kültürü Açısından Arapça'nın Önemi

Arapça, Arap yarımadasının büyük bölümünde, Kuzey Afrika'da ve Ortadoğu'nun bazı bölgelerinde konuşulan *Hâmi-Sâmi* dil ailesinin *Sâmi* kolunun güney merkez öbeğine bağlı dildir²¹. Arapça, tüm Müslümanların ibadetlerinde kullandıkları ortak dil olduğundan, İslâm coğrafyası dışında, tüm dünyada kullanılan bir dil olma özelliğine de sahiptir. Bu konuda Reşat Halife şunları söyler: "Birleşmiş Milletler'de (UNIDO'da) teknik uzman olarak çalıştığım zaman zarfında, dünyadaki bütün dillerin yeterlilik kabiliyetlerini mukayese etme şansını elde etmiştim. Sonuçta, Arapça -özellikle kanun ve nizamname yazmada- en kabiliyetli dil olarak ortaya çıkmıştı²².

Müslümanlar açısından Arapça'nın önemi, Kur'ân'ın Arapça nazil olması ile Hz. Peygamberin Arap olmasında yatmaktadır. İslâm kültürünü oluşturan kaynakların çoğunun Arapça yazılmış olması bu önemi daha da pekiştirmektedir²³.

17) El-Vesît, Ahmet el-Eskendi ve Mustafa Anâni, *fi'l Edebi'l-Arabî ve Târihihi*, Mısır, ts., s.99.

18) Muhammed Hamidullah, *Kur'ân Meâli* (Önsöz), çev. A. Aziz Hatip-Mahmut Kanık, İst., 2000, s.64.

19) Ahmet Emin, *Duha'l- İslâm*, Beyrut, ts, I/292.

20) Es-Sebt, Halil b. Osman, *Kavâidud'-Tefsîr*, Beyrut, 1997, I/223.

21) *Türkçe Sözlük*, TDK Yay., Ankara, 1988.

22) Zeyveli, Hikmet, *Kur'ân ve Sünnet Üzerine Makaleler*, Ankara., 1966, s.155.

23) Ahmed Emin, *Zuhru'l-Islam*, I/292.

Arapça belli bir coğrafya dili olmaktan çok, kültür, medeniyet, din ve bilim dili olduğundan, girmiş olduğu bölgelerdeki diğer dilleri pasifize etmiştir. Buna *Süryanice*, *Farsça*, *Rumca* ve *Kiptice*'yi örnek verebiliriz. Arapça adı geçen dillerin konuşulduğu bölgelerde hem konuşma dili hem de yazım dili haline gelmiştir²⁴.

Arapça'yı önemli kılan diğer bir faktör de ilk dönemlerden itibaren başlayan tefsir çalışmalarıdır. Tabiin kuşağı müfessirlerinden Mücahid, Arap dilini bilmeyen birinin tefsir yazmasının doğru olmayacağını belirtir²⁵. İmam Malik de Arapça'yı bilmeden tefsir yazana bazı müeyyidelerin uygulanmasını savunur²⁶. Çağdaş müfessirlerden Muhammed Reşid Rıza, İslâm Birliği açısından Arapça'nın İslâm coğrafyasında zorunlu ders olarak okutulmasını tavsiye eder²⁷. Muhammed Hamidullah ise diğer bir yaklaşımla Arapça'yı tüm Müslümanların ana dili olarak niteleyerek şöyle der: Arap lisanı Hz. Peygamber'in hanımlarının lisanı olduğundan dünyadaki bütün Müslümanların da ana dilidir²⁸. "Peygamber, müminlerin nefislerinden daha evladır. Zevceleri de analarınızdır." (Ahzab: 33/6) âyeti de bu gerçeği ifade etmektedir. Arapça'nın Müslümanlara olan bu yakınlığından dolayı İslâm ile mücadele eden muarızlar, Arapça ile de mücadele etmişlerdir. Nitekim İslâm muarızları oryantalistlerden Alman Wilhelm Sabitay, Mısır Millî Kütüphanesinin başına getirildiğinde ilk faaliyet olarak Arapça'nın Araplar arasında bile kullanılmasının gereksiz olduğunu savunmuştur²⁹.

5. Arap Dili de Dahil Olmak Üzere, Dillerin İletişim Araçları Oluşu ve Kutsanamazlığı

Kur'ân, dilin ayırıcı bir unsur değil, birleştirici bir unsur olduğunu vurgular³⁰. Dil, Allah'ın buyruk ve delillerini anlamada büyük rol oynar. Her topluma anlayacağı dilden vahyin gönderilmesi, herhangi bir dilin kutsanamayacağını gösterir. Nitekim *Tevrat*'ın *İbranice*, *İncil*'in, *Süryanice*, Kur'ân'ın Arapça nazil olması vahiy dilinin tek bir dilden ibaret olmadığını göstermektedir³¹. Müslüman'ın Arapça'ya veya diğer herhangi bir dile önem vermesi veya öğrenmesi onları kutsadığından değil, din ve kültürünü onlarla öğrenmesindedir. "Ve biz her gönderdiğimiz peygamberi ancak bulunduğu kavminin diliyle gönderdik ki onlara iyice açıklasın." (İbrahim:14/4) âyetinde dilin işlevi, insanların bilgilendirilmesi olarak belirtilmiştir. *Suyutî*, âyet bağlamında şu yorumda bulunur: Bu âyet, dillerin *tevkifi* olmayıp, her toplumun kendi dilini geliştirildiğini göstermektedir. Zira diller *tevkifi* olsaydı, peygamberlerin gelişinden sonra oluşmaları gerekcekti³².

24) A.g.e., I/294.

25) Bkz. Zerkeşi, Bedrettin Muhammed b. Abdullah, *el-Burhân fi Ulumi'l-Kur'ân*, Beyrut, 1991, I/293.

26) A.g.e., I/293.

27) Reşid Rıza, *Tefsîru'l-Kur'âni'l-Hakim* (Menâr), Beyrut, ts. IX/330.

28) Hamidullah, Muhammed, *İslâm Müesseselerine Giriş*, çev.: İhsan Süreyya Sırma, İst., 1981, s.13.

29) Gazalî, Muhammed, *Düşünce Mirasımız*, çev.: Harun Ünal, İst., ts, s.202

30) Rum, 30/22.

31) İbn Aşur, *Tefsîr*, XIII/185.

32) Krş. Suyutî, *el-İklil fi İstinbatî'r-Tenzil*, Beyrut, 1988, s.158.

İnsanlar tek topluluk iken tek bir dili konuşurlardı. İnsanların farklı bölgelere yayılmasıyla diller çoğaldı. Dildeki değişim coğrafi farklılıklardan meydana geldi. Dillerin açılımı ve genişlemesi, yeni bulunan veya keşfedilen eşyaya isim vermekten kaynaklanmaktadır. Dilde ilk ciddi ihtilaf Hz.Nuh'un tufanından sonra meydana geldi³³.

Dilleri kutsama ile insanları kutsama arasında herhangi bir fark yoktur. Yani bir kavmi diğerine üstün görme ile o kavmin konuştuğu dili kutsama aynı anlama gelmektedir. Herhangi bir eşya zatiyla değil, taşımış olduğu vasıflarla ya değer kazanır veya değerden düşer. İblis ateşten yaratılmış olmayı topraktan yaratılmış olmaya tercih edip ırkçı bir anlayış sergilediği için, "fasık/ilahi emirlerin dışına çıkan" vasfını almıştır.(Bkz. Kehf: 18/50, Sâd: 38/76) Arap ırkı herhangi bir kavimden üstün olmadığı gibi, Arapça da herhangi bir dilden üstün değildir. Bu nedenle Kur'ân'ın Arapça olması, Hz. Peygamber'in Arap olması, Arapça'ya herhangi bir kutsiyet kazandırmamıştır. Kur'ân için Arapça'nın tercih edilmesi, (yukarıda da işaret edildiği gibi) Hz.Peygamber'in Arap olması ile Kur'ân'ın Arap toplumunda nazil olmasından dolayıdır. "O gün ki ne mal fayda verir ne de oğullar ancak Allah'a teslim olmuş bir kalp ile varan başka."(Şuara: 26/88-89); "Ey insanlar biz sizi bir erkekle bir dişiden yaratık ve birbirinizle tanışsınız diye sizi milletlere, kabilelere ayırdık. Haberiniz olsun ki Allah katında en şerefli en takvalıdır."(Hucurat: 49/13) gibi âyetler üstünlüğün dil ve ırka olmadığını göstermektedir. Nitekim Hz.İbrahim de müşrik olan babasına herhangi bir şey kazandırmamıştı³⁴. (Bkz. Mumtehine: 60/4) Çağdaş düşünür Muhammed Salih, İbn Hazm'dan şunları nakleder: Arapça dâhil, bütün diller zarf mesabesinde dirler. Asıl olan zarfın içindeki nesnedir. Cahiliye dönemi şiiri Arapça'ya herhangi bir nakısa getirmediği gibi, Kur'ân'ın Arapça olması da ona herhangi bir kutsiyet kazandırmamıştır. Kur'ân'dan önceki kitapların hepsi Arapça olmadığı gibi, Peygamberler de Arap değillerdi.

Dili kutsamak, birçok kişinin ırkçılık ve taassub denilen menfi çizgiye kaymasına neden olmuştur. Nitekim Yahudi ve Hıristiyan Arap fanatikleri, *Tevrat* ve *İncil*'in Arapça inmemiş olmasını eleştiri konusu yapmışlardır. Bu taassup, bir kesim Hıristiyan mutaassıpları Süryanice'nin normal bir dil olmayıp, ruh ve meleklerin dili olduğunu söyletme kadar götürmüştür³⁵. Yahudi Arap fanatikler, amel yazan meleklerin Arapça'dan başka herhangi bir dilden anlamadıklarını iddia ederler³⁶. Calinos Yunanca'ya "en kutsal dil" vasfını verirken, diğer dillere de "eşek anırması" yakıştırmasında bulunmuştur³⁷. Önemli dilcilerden *es-Sirac el-Belkinî* de, (805/1403) kabir sualinin Süryanice yapılacağını söylemiştir. Dil fanatizmi, zaman zaman bazı yabancı dilleri yasaklamaya kadar gitmiştir. Konuyla ilgili şu fetva ilginçtir: Zeyd (Herhangi bir şahıs) gayri zaruretten kefare lisanı üzerine tekellüm eylerse ona ne lazım olur? El-cevap: Ta'zir (ceza) lazım gelir³⁸.

33) Krş. İbn Aşur, *Tefsîr*, XXI/74.

35) İbn Aşur, *Tefsîr*, XIII/185.

36) Salih, Muhammed, *Mefâhim*, Beyrut, 1988, s.92.

37) A.g.e., s.90-91.

38) *Fetâvâ-i Abdurrahim Efendi*,1/116 Nakleden: İsmail Hâmi Danişmed, *Tarihi Hakikatler*, 1/259.

Vahiy için standart bir dil öngörenler, vahyin her zaman aynı dille nazil olduğunu, ancak vahyin daha sonra indirilen kavmin diline çevrildiğini iddia etmişlerdir. Dile verilen kutsiyetten dolayı zaman-zaman Arapça bir vasıta değil, bir din olarak algılanmış, onu sevmek Allah ve Peygamberi sevmekle özdeşleştirilmiştir. Ebu Mansur es-Sealibi en-Nisaburî şöyle der: Allah'ı seven O'nun Peygamberi'ni de sever, Peygamber'i seven Arapları sever, Arapları seven de Arapça'yı sever³⁹. Bu kutsamanın, "Arapları üç şeyden dolayı severiz. Ben Arabım, Kur'ân Arapça'dır ve cennet ehlinin dili Arapça'dır."; "Araplar zillet görse, İslâm da zillet görür." benzeri asılsız bazı rivayetlerden kaynaklandığını tahmin ediyoruz. Hadisçiler, her iki rivayetin de, ırkçılık ve taassuptan kaynaklanan *uydurulmuş sözler* olduğunu vurgulamışlardır⁴⁰. Bunun aksine, dil ve ırkları kutşamayı şiddetle meneden sağlam rivayet bulunmaktadır. Bu bağlamda şu önemli hadis zikredilebilir: *Kays b. Mutalaya, Selman el-Farisi, Suheyb er-Rumi ve Bilal el-Habeşi'nin de bulunduğu bir toplantıda, Evs ve Hazrec'in Hz. Muhammed'e niçin yardım ettiklerini anladık da, (Kays, onların Arap oldukları için Hz. Peygamber'e yardımcı olduklarını kastediyor.) şu Acem, Habeş ve Rumlara ne oluyor da ona yardımcı oluyorlar?"* der. Bunu duyan *Muaz b. Cebel* sözü söyleyen *Kays*'ın yakasından tutup Hz. Peygamber'e götürmüş ve ona olup bitenleri anlatmış. Bunun üzerine Hz. Peygamber hemen ashabı toplayarak şu hitabeyi irad etmiştir: "Ey Müslümanlar! Rabbimiz bir, babamız bir ve dinimiz birdir. Arapça, ne ana, ne de babadır. O, sadece bir konuşma aleti ve bir dildir. Kim Arapça konuşursa o Arap'tır⁴¹. Hadis, dilin işlevinin insanlar arasında tanışıp konuşmaya yarayan bir alet olduğunu, ayrılık ve ihtilafa neden olmaması gerektiğini vurgulamaktadır. Demek ki hiçbir dil herhangi bir ayrıcalığa sahip değildir.

6. O Hâlde Neden Arapça?

Diller de dinler gibi bireysel olmayıp toplumsaldır. Günümüz dünyasında 3 binden fazla dilin kullanıldığı tahmin edilmektedir⁴². Kur'ân'ın tüm dillerle inmesi düşünülemez. Kur'ân'ın Arapça inişini iki önemli nedenle açıklamak mümkündür: 1. Hz. Peygamberin Arap olması ile Kur'ân'ın Arapça konuşan bir toplumda inmiş olması. 2. Arapça'nın bazı özellikler taşımış olması.

6.1. Hz. Peygamberin Arap olması ile Kur'ân'ın Arapça konuşan bir toplumda inmiş olması:

"O' dur ki ümmiler içinde kendilerinden bir resul gönderdi." (Cuma:62/2), "Şanım hakkı için size kendinizden bir elçi geldi." (Tevbe:9/128) gibi âyetler, Hz. Peygamber'in Arap olduğunu ve Kur'ân'ın Arabistan da nazil olduğunu vurgular. "Hak Teala, risaletini kime vereceğini daha iyi bilir." (En'am: 6/124) Allah Teala Kur'ân'ın Araplar'a ve kendi lisanlarıyla indirilmesini takdir etmiştir. Elbette ki Allah'ın iradesi sorgulanamaz,

39) et-Tavil, es-Seyid Rızık, *el-Lisânü'l-Arabi ve'l-İslâm*, Mekke, 1986, s.5.

40) Bkz. Münâvî, Şemsettin Muhammed Zeyneddin Abdurrauf, *Feydu'l-Kadir*, Beyrut, 1972, I/179, 347.

41) İbn Asâkir, *Tarihu Dumeşk (es-Sîretü'n-Nebeviyye)*, nşr. Reşat Gazavî, Şam 1984, VII,123, Abdül-müteal Muhammed el-Cibri, *el-Müşteher Mine'l-Hadis*, Mısır, tsz. s.92.

42) Zillioğlu, Merih, *İletişim Nedir?*, İst., 1993, s.14.

ancak Allah Teala'nın bu takdiri birçok hikmetten hali değildir. Kaynaklar, Hz. İsa, Hz. Nuh, Hz. Hüd, Hz. Salih, Hz. Şuayb'ın da Arabistan'a gönderildiğini beyân eder⁴³. Söz konusu peygamberlerin bu bölgede görevlendirilmelerinin en önemli nedeni, Arapların diğer toplumlarla karşılaştırıldıklarında, bütünüyle bozulmamış olmalarıdır. Başka bir ifadeyle, Arapların diğer toplumlara oranla daha az bozulmuş olmalarıdır. Araplar kahramanlık, şecaat ve hürriyetin işlenmesine müsait bir konumdaydılar. Kur'ân'ın nazil olduğu dönemde Romalılar, liderlerine taparcasına boyun eğiyorlar, onlara zillet gösteriyorlar ve benliklerini ayaklar altına alıyorlardı. Öte taraftan Bizans'ta ırkçılık ve bölgecilik başını alıp gidiyordu. Firavunlar diyarı Mısır'da da durum pek farklı değildi. İnsanlar, "Benim en yüksek Rabbiniz." dayatmasına şartlanmışlardı. Hindistan ve Kuzey Asya'da her türlü etnik savaş hüküm sürüyordu. Araplar ise, kendilerini diğer milletlerden ayıran birçok meziyete sahip bulunmaktaydılar. Hürriyet, kahramanlık ve cengâverlik önemli özellikleriydi. Savaşların hüküm sürdüğü bir coğrafyada yaşadıkları için, zorluklara göğüs germeyi öğrenmişler, cesaret ve salabet kendilerinden ayrılmaz bir seciye olmuştu. Bu özellikleri, emperyalistlerin kendileri hakkındaki emellerini neticesiz bırakıyordu. Diğer milletlere oranla Araplarda, cömertlik, kahramanlık, yiğitlik ve hoşgörü vasıfları daha da ileriye. Keza onların adalet eşitlik ve tevhide kabullenme özellikleri de vardı. Bu özellikleriyle Araplar, risaleti taşımaya diğer toplumlardan daha uygun bir konumdaydılar⁴⁴.

Hz. Peygamberin Hicaz'da doğması ve risaletin orada gelmesi, vahyin Arapça olmasının gerekliliğini de beraberinde getirdi. İslâm'ın bütün zaman ve mekâna hitap etme ve gönderilme vasfı, onun düsturu olan Kur'ân dilinin tüm zaman ve mekâna hitap eden bir dil olmasını gerekli kıldı⁴⁵. "Ve biz gönderdiğimiz her peygamberi ancak bulunduğu kavminin diliyle gönderdik ki onlara iyice açıklasın." (İbrahim: 14/4) âyetinde geçen "liyubeyyine/ açıklasın diye" ifadesi, vahyde muhatap olan kavmin dilinin tercih edilmesinin nedenine vurgu yapmaktadır. Başka bir ifadeyle, her peygamber, geirdiği mesajı muhataplarının anlaması, dalalet ve yanlış düşmemesi amacıyla, kendi toplumunun diliyle gönderilmiştir. Bu, Peygamber ile gönderildiği toplum arasındaki iletişimin en üst düzeyde ve en sağlıklı biçimde gerçekleşebilmesi için olması gereken durumdur. "Biz onu akıl erdirebilsinler diye bir Kur'ân olmak üzere Arapça olarak indirdik" (Yusuf: 12/2); "Bu çok mübarek kitabı sana âyetlerini düşünsünler ve ibret alsınlar diye indirdik." (Sâd: 38/29) İlk âyette geçen akıl erdirebilsinler ifadesi, akıl ile ilmi özdeşleştirmiştir. Bu, cahilin aklının eksik olduğu anlamına gelir⁴⁶. Kur'ân; "Eğer kulumuza parça parça indirdiğimiz Kur'ân'dan şüphe ediyorsanız haydi onun gibisinden bir süre meydana getirin ve Allah'tan başka gönderdiklerinizin hepsini çağırın eğer iddianızda doğru iseniz." (Bakara: 21/23) "Yoksa 'onu kendisi uydurdu' mu diyorlar deki "öyleyse haydi onun gibi uydurma on süre getirin eğer doğru söylüyorsanız bunu yapın." (Hüd: 11/13) gibi âyetlerle eşsiz olduğu ve benzerinin getirilemeyeceği konularında muarızla-

43) Krş. Ebu Zehra, Muhammed, *el-Vahdetü'l-İslâmiyye*, Mısır, tsz., s.22-32.

44) Ebu Zehra, Muhammed, *el-Vahdetü'l-İslâmiyye*, s.23.

45) Krş. İhsan Hakkı, *Resûlu's-Selâm Muhammed*, Ürdün, 1988, s.59.

46) Krş. İbn Aşur, *Tefsîr*, XI/202.

rına meydan okumaktadır. Eğer Kur'ân onların diliyle olmasaydı, meydan okumanın herhangi bir anlamı kalmazdı. Zira muhatapları, "biz dilimizle inmeyen bir kitaba nasıl karşılık vereceğiz" şeklinde itiraz edeceklerdi. Bu konuda *Taberî* şunları der: Herhangi bir metni anlamayan birine, "anlamadığın, bilmediğin bu metni 'oku ondan ibret al.' demenin bir anlamı olamaz. Kur'ân'ı anlamadan okuyan, kör ve cahildir⁴⁷. Allah bunu göz önünde bulundurarak Kur'ân'ı indirdiği toplumun diliyle gönderdi ve kendilerine meydan okudu. İnşaf ehli, bu meydan okuyuş karşısında çaresiz kaldı ve çareyi teslim olma da buldu⁴⁸. Aynı bağlamda *Süleyman Ateş* şunları der: Şayet Peygamber Arap olduğu hâlde kendisine başka bir dille mesele *İbranice* vahiy gelseydi, insanlar bu sözlerden hiçbir şey anlamayacakları için şaşırıp kalırlardı. "Bu âyetleri açıklaması gerekmez miydi? Arap peygambere yabancı dilden sözler mi indiriliyor?" derlerdi. Bu takdirde de peygamber göndermenin asıl amacı olan insanların hidayeti gerçekleşmezdi. İşte bunun için her topluma veya millete kendi diliyle peygamber gönderilip kendi diliyle kitap indirildiği gibi, Araplar içinde yetişmiş olan *Hz. Muhammed'e* de *Arapça* vahiy verilmiştir. Fakat *Hz. Muhammed'in* peygamberliği cihanşümuldür. Kur'ân'ın prensipleri de bütün insanlık için geçerlidir. O hâlde dilleri başka olan ve Arapça'yı anlamayan Müslümanların Kur'ân'ı kendi dillerinde okumaları gerekir. Bu insanların Arapça Kur'ân'ı anlamadan tekrar etmeleri yerine onu kendi dillerindeki doğru anlamını düşünün düşünün okumaları çok daha iyidir.(...) Zorlamayla bir milletin dilini ortadan kaldırıp Arapça'yı yerleştirmek de doğru olamaz. Çünkü "*O'nun âyetlerinden biri, göklerin ve yerin yaratılması, dillerinizin ve renklerinizin değişik olmasıdır.*" (Rûm: 30/22) âyetinin belirttiği gibi, insanların renklerinin ve dillerinin değişik olması, ilahi sünnet gereğidir. İlahi sünnet gereği insanların renkleri farklı ise, dilleri de öyle farklı olmuştur. Bir milletin dilini değiştirmeye kalkmak Allah'ın yasalarına aykırıdır. Öyleyse diğer ulusların Kur'ân'ı anlayabilmeleri için tek çare tercümedir. "*Ve eğer biz onu yabancı bir dilde bir Kur'ân yapsaydık diyeceklerdi ki "âyetleri genişçe açıklansaydı ya? Arab'a yabancı dil (öyle) mi. De ki "O iman edenler için bir rehber ve şifadır. İman etmeyenlerin ise kulaklarında bir ağırlık vardır. Ve onlara karşı körlüktür. Onlara uzak bir yerden haykırılır.*" (Fussilet: 41/44) Âyet hakkında *Mevdudî* şunları der: "İnkarcılar şöyle diyorlardı: 'Muhammed Arap idi. Bize gönderdiği Kur'ân'ın onun tarafından değil de Allah tarafından geldiğine nasıl inanabiliriz? Eğer o *Farsça* veya *Latince* ya da *Yunanca* gibi bilmediği dillerden birini akıcı bir şekilde konuşmaya başlamış olsaydı o zaman Kur'ân'ın Allah'tan geldiğine inanabilirdik.' Allah onların bu iddialarını şöyle çürütüyor: "Anlayabilsinler diye Kur'ân'ı onların kendi dillerinde gönderdiğimiz için itiraz ediyorlar ve diyorlar ki neden bir Arab'a Arapça gönderildi? Hâlbuki yabancı bir dilde gönderilseydi o zaman şöyle diyeceklerdi: Ne tuhaf! Araplar'ın içinde bir peygamber gönderiliyor. Ama ona verilen kitap ne kendisinin ne de halkının anlayamayacağı bir dille (gönderilmiştir)."⁴⁹

47) Krş. *Taberî*, Ebu Ca'fer Muhammed b. Cerir b. Yezid, *Câmiu'l-Beyân fi Tefsîri'l-Kur'ân*, Beyrut, 1995, I/81.

48) Reşid Rıza, *Menar*, I/28.

49) *Mevdudî*, *The Holy Qur'an*, (Meâl ve Tefsîr Notları), çev.: Muharrem Tan, İst., III/481, Fussilet , 41/ 44-45.

Bazı çevreler, Arapça inen Kur'an'a Arap olmayanların inanmalarına itiraz etmektedirler. Bu itiraz yersizdir, çünkü Allah, Kur'an'la birlikte rehber bir elçi göndermiştir. Bu rehber, öncelikle geldiği kavme hitap etmiş, eğitim ve mükemmel bir sosyal inkılap vasıtasıyla onları hedeflediği seviyeye yükseltmiştir. Allah Teâla, adı geçen kavmi, dünyadaki diğer kavimleri eğitmek için görevlendirmiştir. "Herhangi bir kitap, sadece yazılmış olduğu dili konuşan kavme faydalı olur." tezini esas olarak kabul edersek, dünyadaki dillerin alanını daraltmış ve insanların meydana getirmiş oldukları kültürel ve tarihi eserleri de doğdukları toplumlarla sınırlamış olmamız gerekecektir. Bu durum, son tahlilde, tercümenin ve uluslar arası diğer tüm evrensel iletişim araçlarının faydasını inkâr etmek anlamına da gelebilecektir. Oysa tercümelemlerle büyük şahsiyetlerin mesajları dünyanın her tarafına yayılabilmektedir. Bu nedenle bu özellik, Kur'an'a has değildir⁵⁰. Çağdaş dilci Mustafa Sadık Rafîî, Kureyş lehçesi dışında 40 lehçenin varlığından bahseder⁵¹. Durum bu iken Kur'an neden Kureyş lehçesiyle indi? *Kureyş*; Araplar içinde *Adnânî*lerden, *Adnânî*ler içinde *Mudarî*lerden, *Mudarî*ler içinde *Kinânî*lerden *Kinânî*ler içinde *Nadr b. Kinâne* oğullarından olan meşhur ve büyük bir kabilenin ismidir⁵². Çağımızda İslâmîyât alanında meşhur müsteşrik W. Montgometry Watt, Kur'an'ın Kureyş lehçesiyle nazil oluşunu, Hz. Peygamber ile ilk Müslümanların Kureyşli olmalarına bağlar. Şöyle der: Âlimler, Hz. Muhammed ve ilk müntesipleri Kureyş kabillerine mensup oldukları için Kur'an'ın da Kureyş lehçesine göre okumuş olmaları gerektiği görüşünü benimsemişlerdir. Ayrıca Kureyş lehçesinin şiir diliyle özdeş olduğunu da düşünmüşlerdir⁵³. Watt'ın öne sürdüğü bu gerekçenin yetersiz olduğuna inanmaktayız. Şöyle ki: Hz. Peygamber'in Kureyş lehçesiyle konuştuğu bir gerçektir. Bunun nedeni de şudur: Kur'an başka lehçelerle nazil olsaydı, Kur'an'la Hz. Peygamber'in sözleri arasında herhangi bir mukayese yapma imkânı kalmazdı. Kur'an'ın Kureyş lehçesiyle nazil olması, Kur'an'ın belagat ve icaz yönünden Hz. Peygamberin sözlerinden nasıl farklı ve üstün olduğunu ortaya koydu.

Kur'an'ın Kureyş lehçesiyle nazil olmasının diğer önemli bir nedeni de; baş gösterecek muhtemel bir kabilecilik ve ırkçılık sürtüşmesinin de önüne geçmiş olmaktadır. Çünkü her kabile kendi şivesinin geçerli olduğunu düşünür, onun için mücadele verirdi. Ancak Hz. Peygamber'in lehçesiyle okunması bu ihtilafı ortadan kaldırdı⁵⁴. Kureyş lehçesi, toparlayıcı ve birleştirici bir özelliğe sahiptir. Bu lehçe, cahiliyye döneminde hac için Kâbe'ye gelen değişik kabilelerin şive özelliklerini alarak zenginleşmiş ve Kur'an'ı Kerim sayesinde hem Arap hem İslâm âlimlerinin ortak kültür dili hâline gelmiştir. Bu suretle Kur'an'ı Kerim din şeriatının (hukukunun) esası olduğu gibi, dil şeriatının (hukukunun) da kaynağı oldu⁵⁵. Görüldüğü gibi, Kur'an'ın Kureyş lehçesiyle okunmasının en

50) Mevduđî, *Resâil Mesâil*, (Fetvalar), çev.: Ahmet Osmanoğlu, A. Hamdi Chohan, İst., 1992, I/28-29.

51) Er-Râfîî, Mustafa Sadık, *I'câzu'l-Kuran*, Beyrut, 1973, s.63.

52) Ebu Hayyan, Muhammed b. Yusuf b. Yusuf el-Endülüsî, *el-Bahru'l-Muhit*, Beyrut, 1992, X/546; Âlûsî, Mahmut Şakir, *Ruhu'l-Meânî*, Beyrut, ts., Yazır, IX/610.

53) Watt, Montgomery, *Kur'an'a Giriş*, çev.: Süleyman Kalkan, Ankara, 1998, s.101.

54) Er-Râfîî, *I'câzu'l-Kur'an*, s. 63.

55) Danişmend, *Tarihî Hakikatler*, II/576.

önemli hikmeti, söz konusu lehçenin tüm lehçeleri içermesi, daha kuşatıcı ve daha birleştirici olmasıdır. Mustafa Sadık Rafii de buna yakın bir mütâlaada bulunur. Şöyle der: Kur'ân'ın bu lehçeyi yeğlemesi, birçok hikmetten dolayıdır. Şöyle ki, bu lehçe kültürsüz ve kaba insanları toplayabilirdi. Bu lehçe olmasaydı Arapların bir araya gelmeleri mümkün olmazdı. Hz. Peygamber'e sihribaz, kâhin, deli, şair diyen kendileriydi. Bu nedenle aynı kişilerin lehçesiyle kendilerine cevap verilmesi gerekiyordu⁵⁶.

Kureyş lehçesinin toparlayıcı olma özelliği yanında, Kureyş kabilesinin coğrafi konumu da önemli bir nedendi. Kureyş, diğer kavimlerden uzak bir bölgede bulunuyordu. Dolayısıyla da Kureyş lehçesi bu özelliğiyle yabancı dillerden uzak kalmış, ona yabancı dillerden herhangi bir karışma ve sızma olmamıştı. Araplar hac mevsiminde Kureyşlilere misafir olur ve yaklaşık 50 gün kadar yanlarında ikamet ederlerdi. Kureyşiler bunu iyi bir biçimde değerlendirir, kendilerinden hukuk ve mizaçlarına en uygun olan kelimeleri seçer dil ve mizaçlarına ağır gelenlerden sarfı nazar ederlerdi⁵⁷. Kureyş lehçesinin bu öneminden dolayıdır ki, değişik lehçelerden kaynaklanabilecek ihtilaf ve sürtüşmelere imkan vermemek için Hz. Ebûbekir, Hz. Peygamber'in ashabıyla istişare edip konsensüs sağladıktan sonra, aynı şiveyle yazılan bir Kur'ân nüshasını tashih etmiş ve tüm İslâm coğrafyasına gönderip okunmasını sağlamış ve diğer nüshaların yok edilmesine karar vermiştir⁵⁸.

6.2. Arapça'nın diğer dillerde bulunmayan bazı özellikler taşımış olması:

Arapça'da bulunan birçok özelliği aynı formatta her dilde bulma imkânına sahip değiliz. Arapça'da aynı meram birçok formla ifade edilebilir. Mesela herhangi bir adamın ayakta olduğunu Arapça olarak ifade etmek istediğimizde muhatabın durumuna olayı birçok formatta ifade edebiliriz. Şöyle ki: Kalkma fiiline önem vermek istediğimizde; "kame reculun/ bir adam kalktı" deriz. Kalkan adama öncelik vermek istersek onu başa alır ve "reculun kame/bir adam kalktı" deriz. Adamın kalkmasından tereddüt edenlerin tereddütlerini izale etmek için, "kad kame reculun/kuşkusuz bir adam kalktı," veya inne reculen kame/muhakkak ki bir adam kalktı" deriz. Adamın kalktığını reddeden birine, "inne reculen kad kame / muhakkak ki bir adam kalktı" veya "inne reculen lekad kame/ muhakkak ki bir adam kalktı." veya vallahi inne reculen lekad kame/ Allah'a yemin olsun ki kuşkusuz bir adam kalktı." ifadelerini kullanırız. Hepsisi de adamın kalktığını ifade etmektedir, ancak olay değişik ifade ve formlarla vurgulanmıştır⁵⁹.

6.2.1 Apaçık bir dil olması, yani "beyân" vasfına sahip bulunması: Beyân, en kapsamlı ve etkili biçimde meramı ortaya koymak⁶⁰, anlamı örten her şeyi kaldırmaktır. Beyân zeka ve kalbin işlevidir⁶¹. Suyuti, Kur'ân'ın beyân vasfının Kur'ân'ın en önemli

56) Er-Râfii, *I'cazu'l-Kur'ân*, s. 62.

57) Muhammed Zerzur, *Ulûmu'l-Kur'ân*, Beyrut, 1984, s.25.

58) Taberî, *Tefsîr*, 1/47; Cemaleddin Kasimî, *Mehasinu'r-Te'vil*, Beyrut, 1997, 1/179.

59) Bkz Yazır, *Hak Dini*, 1/11.

60) İbn Manzur, *Lisânu'l-Arab*, 1/569.

61) Muhammed Edip Salih, *Tefsîru'n-Nusûs*, Beyrut, 1993, s.23.

vasfı olduğunu ve bu vasfın başka hiçbir kitaba nasip olmadığını belirtir⁶². “Sana bu Kur’ân’ı indirdik ki insanlara kendilerine indirileni beyân edesin.” (Nahl;16/44) âyeti beyân’ın Hz. Peygamber’in risalet vecibesi cümlesinden olduğunu göstermektedir. Kur’ân, Arapça’nın bu özelliğini birçok âyette ifade etmiştir. “Onu Ruhü’l Emin (Ceb-rail) indirdi. Senin kalbine ki uyarıcılardan olasın, açık parlak bir Arapça ile” (Şuara; 26/193-195) “Bu Kur’ân apaçık bir Arapça’dır.” (Nahl: 16/103) “Korunsunlar diye pür-rüzsüz Arapça bir Kur’ân indirdik. (Zümer:39/20) “Açık bir Arapça ile (indirdik)” (Şu-ara:26/195) âyetleri Arapça’nın beyân sıfatını öne sürmektedir.

6.2.2. Arapça’nın aslında yabancı dilden istilah ve kelimelerin bulunmaması: Bu özellik, *Garibu’l-Kur’ân* gerçeğiyle çelişmemektedir. Zira, garib, yurdundan uzak kalan tek ve nadir, bilinmeyen, mübhem, kapalı⁶³, kelimelerin Arapça dil kurallarıyla açıklanması anlamındadır⁶⁴. Dilcilerin tanımlarından anlaşılacağı gibi, *Garibu’l-Kur’ân* yabancı kelimeleri değil, Kur’ân’da bulunan kapalı ve izaha muhtaç kelimeleri ele almaktadır. Kur’ân’da Arapça dışında kelime bulunmadığı ulemaca kabul görmüş, yabancı olduğu iddia edilen kelimeleri de diller arası müşterek kelimeler olarak kabul etmişlerdir. Ebu Ubeyd ise yabancı oldukları iddia edilen kelimelerin kökleri itibariyle Arapça olmadıklarını, ancak Arapçalaştırdıklarını savunmuştur⁶⁵.

Zorunlu olarak giren birtakım teknik ve bilimsel kelimeler dışında, Arapça’da yabancı istilah yok denecek derecede azdır. Bu bağlamda botanik ile ilgili kelimeler misal verilebilir.” Arap lisanında botanik ile ilgili tek bir yabancı istilah yoktur. Arapça, ne Arap botanığının başlangıcında ve ne de devamında yabancı bir istilah almıştır⁶⁶.

6.2.3. Arapça’nın zengin bir kelime hazinesine sahip olması: Bunun, Arapça’nın en temel özelliği olduğunu belirtmek gerekmektedir. Arabistan’da çok rastlanan *aslan* ve *deve* benzeri hayvanların 4 bine yakın ismi bulunduğu bilinmektedir⁶⁷. *Suyutî*, İmam *Şa-fî’î*’den şunu aktarır: Arapça’nın kapsamlı olma vasfından dolayı, Hz. Peygamber dışında hiç kimse onun tamamına vakıf olamaz⁶⁸. Arap dilinin bu özelliği, diğer dillerle kıyaslandığında daha da bariz bir biçimde ortaya çıkar. Arapça’nın temel kelimeleri 7220 iken türevleriyle bu sayı 12032’ye ulaşmaktadır. *Süryanice* ve *İbranice*’de, kelime sayısı 5 bin civarındadır, türevleriyle ancak 8607’a ulaşabilmektedir⁶⁹. Dilci *Fîruzâbâdi*, “*er-Ravd el-Mesluf Fimâ lehu İsmâni ila Ulûf*” isimli eserinde, *kılıç* için 1000 isim sırala-

62) *Suyutî, el-Müzhir*, 1,321.

63) Bkz. İbnu Manzur, *Lisânu’l-Arab*, X/39.

64) el-Kaysî, Ebu Muhammed Mekki b. Ebu Talib, *el-Ümde fi Ğaribi’l-Kur’ân*, nşr: Yusuf Abdurrahman el-Mearişi, s. 9. Ayrıca bkz. Abdurrauf Münâvi, *Faydu’l- Kadir Şerhu Câmii’s-Sağir*, Beyrut, 2001, 1/712.

65) *Suyutî, el-Müzhir*, 1/269.

66) Hamidullah, *İslam’a Giriş*, s.13.

67) Hamidullah, *İslam’a Giriş*, s.15.

68) *Suyutî, el-İtkan fi Ulûmi’l-Kur’ân*, Beyrut, 1993, 1/267.

69) Rıza, *Menâr*, 1/58.

muştur. İbn Havey, *aslan* için 500 isim sıralarken⁷⁰, daha sonra gelen *Kasım b. Cafer* 130 isim daha ilave etmiştir. el-Asmâi, *taş* için 70 isim, el-Maarrî, *köpek* için 70 isim saymıştır⁷¹. Arap dilcileri arasında yapılan kelime yarışmaları meşhurdur. Suyuti, Ebu Ali el-Farisi'nin İbn Halevey'e karşı böbürlenerek kılıcın 50 ismini ezberlediğini nakletmektedir⁷². Oryantalist Nöldeke Arapça'nın zenginliği konusunda şunları der: Araplar'ın hayatı ve yaşantılarının sadeliği yanında Arapça'nın zenginliği bizi şaşırtmaktadır⁷³.

Ahmet Emin Arap dilinin zenginliğini Arabistan da en çok kullanılan kelimelerle sınırlandırmaktadır. Bu bağlamda şunları der: Arapça, *deve*, *çöl* vs. isimler konusunda zengindir. Ancak Arap kültürü haricinde kalan eşyaya isimleri konusunda zengin değildir. Bu bağlamda *denizi* örnek verebiliriz. Araplar *deniz*(ler)den uzak yaşadıkları için *deniz* ve *denizcilikle* ilgili sözcükler azdır⁷⁴. *Kürsü*, *hayvan*, *matbaa*, *kanun* vs. kelimelerin de lalet ettiği mana bir bedevinin zihninde ayrı, şehirlerde yaşayan insanın zihninde ayrıdır. Bedevi, "*kürsü*"yü en basit anlamıyla düşünürken, şehirlinin zihninde "*kürsü*"nün anlam alanı daha geniş ve daha kapsamlıdır⁷⁵.

6.2.4. Arapça'nın besteli bir dil olması: Dilciler, dilleri besteli ve bestesiz olmak üzere ikiye ayırmaktadırlar. *İngilizce*, *Almanca* ve *Fransızca* bestesiz diller kategorisinde sayılırken, *Türkçe* ve *Arapça* besteli diller özelliğine sahiptir⁷⁶. Müsteşrik A. J. Arberry, İslâm'ın yayılmasını Kur'ân'ın kulak ve ruhlara tesir etmesine bağlamaktadır. Şöyle der: Hıristiyanlığın aksine, İslâm çok hızlı bir şekilde yayılmıştır. Kur'ân'ın düzenli, ahenkli ve kulağa hoş gelen bestesi, İslâm'ın hızla yayılmasına katkıda bulunmuştur⁷⁷. Arapça'nın bu yönü, özellikle Kur'ân tilavetinde ortaya çıkmaktadır. Kur'ân okunurken fonetiği, ahengi okuyucu ve dinleyici üzerinde eşsiz bir etki yapmakta, tilavette yapılan en küçük bir hata bile fark edilebilmektedir.

Arapça kelimelerinde mahreçleri birbirine yakın kelimelerin kullanılmaması da bu özelliği pekiştirmektedir. " " benzeri kelimelerin kullanılmaması buna örnektir. Arap dilcileri bu kaideden hareketle, Arapça'ya giren yabancı kelimeleri kolaylıkla ayırt edebilmişlerdir⁷⁸.

6.2.5. Arapça kelimelerin değişmezliği: Günümüz Arapçasıyla Kur'ân'ın nazil olduğu dönem Arapçası arasında bir farkın bulunduğunu ifade etmek oldukça zor görünmektedir. Kur'ân'ın değişmezlik vasfı, indirildiği dilin de büyük değişimlere maruz kalma-

70) Bkz. Firuzabâdî, Mecduddin Muhammed b. Yakub, *el-Kamusu'l-Muhit*, Beyrut, 1973, "syf" mad-desi.

71) Bkz. Rıza, *Menâr*, I/58.

72) Bkz. Suyutî, *el-Muzhir*, I/405.

73) Bkz. Ahmed Emin, *Fecru'l-İslam*, Beyrut, ts, s.94.

74) Bkz. *a.g.e.*, s.95.

75) *A.g.e.*, s.93.

76) Bkz. Danişmend İsmail Hâmi, *Tarihî Hakikatler*, İst., 1978, II/413.

77) Bkz. Ünal, Taha, F., *The Crossroads*, İzmir, 1998, s.147

78) Suyutî, *el-Muzhir*, I/207.

masını gerekli kılmaktadır. Bugün kullanılan Arapça kelimelerle XV asır önce kullanılan Arapça kelimeler arasında herhangi bir değişim veya deformasyon meydana gelmemiştir. Konu ile ilgili olarak Muhammed Hamidullah şunları der: “Dillerin zaman içinde değiştiği kabul edilen bir gerçektir. Mesela Urduca’ya bakalım. 500 yıl önce Urduca yazılmış bir kitabı anlamamız çok zordur. Bu, dünyadaki bütün diller için geçerlidir. İngilizce’de 5-6 yüzyıl önce Chaucer’ı ancak birkaç bilgin anlayabilmektedir. Bu diğer bütün eski ve yeni diller için geçerlidir. Diller değişirler ve yavaş yavaş arkaik hale gelirler. Allah’ın son mesajı aynı değişime maruz bir dilde vahyolmuş olsaydı bizim de anlayabilmemiz için 20. yüzyılda başka bir kitap göndermesi şart olurdu.(...) Günümüzde radyoda dinlediğimiz, gazete okuduğumuz Arapça’nın Peygamberin zamanındaki yani Kur’ân ve hadisteki Arapça’yla aynı olduğu ispatlanmış bir gerçektir. Kelimelerin anlamı, dilbilgisi, imla ya da telaffuz noktasında bu iki dil arasında hiçbir fark yoktur. Peygamber bugün aramızda bulunsaydı ve ben ona çağdaş Arapça’yla konuşsaydım kendisine söyleyeceğim her kelimeyi anlardı. Aynı şekilde peygamber bana cevap verdiğinde ben de onun söyleyeceklerinin her cümlesini anlardım.”⁷⁹ Batı dilleri için bu özelliği söylemek söz konusu değildir Birçok Batılı dilci bu gerçeği itiraf etmiştir Bu bağlamda Ludwig Wittgenstein şöyle der: “Dilimiz eski bir şehre benzer: Dar sokakların meydanların, eski evlerin ve yeni evlerin, çeşitli dönemlerde eklenen yapıların oluşturduğu bir labirenttir ve düz caddeler ve tek biçimli yapılardan oluşmuş pek çok yeni mahalle, bu ana bölümü kuşatmıştır⁸⁰. Batıda 5- 6 asır önce yazılmış bir eseri kolaylıkla anlamak mümkün değildir. İngiltere’de 1934 yılında basılan *Webster* sözlüğünde kelime sayısı 600 bin civarında iken, aynı sözlük 1961 yılında 450 bine düşmüştü. III. baskısında aynı lügate 100 bin kelime eklenirken 250 bin kelime çıkarılmıştır. Bu değişiklik çeyrek asır gibi kısa bir sürede İngiliz dilinin %50 civarında değiştiğini göstermektedir⁸¹.

6.2.6. Arapça’da kelimelerin belirli harflerle başlamasının anlam yönünden bazı ipuçları vermesi de Arapça’nın özelliklerindedir. “ ” kelimelerinin ilk harfler isti’la harflerinden olup yücelmeyi ifade ederler. Birinci kelime ruhî anlamda yücelmeyi ifade ederken, diğer kelime hissî bağlamda yücelmeyi ifade etmektedir⁸². “Dât” harfi bu bağlamda misal verilebilir. Arapça’da genelde “Dât” harfiyle başlayan kelimeler çirkin ve uğursuz anlamlarını vermektedir. Bu bağlamda şu kelimeler örnek verilebilir:

- : Rahatsız olmak, sıkıntı vermek
- : Zalimce, haksızca
- : İnleme, bağırma
- : Sapma, yoldan çıkma

79) Hamidullah, Muhammed, *İslam’ın Doğuşu*, Çev: Murat Çiftkaya, İst, 1997, s.16-17.

80) Frederick, *Din Dilinin Anlamı*, s.78.

81) Raid Abdulkerim, *Zâhiretu’l- İrab fi’l-Arabiyye*, Malta, 1990, s.49.

82) Bkz. Raid, *Zâhiretu’l- İrab*, s.50-51.

: Kaybolma, yok olma

: Gürültü

/Ha harfi ile başlayan kelimeler ise genelde güzellik ve uğurluğu ifade eder.

Bu bağlamda şu kelimeleri örnek verebiliriz:

: güzellik,

: Hayat, yaşam,

: Sevgi,

: Hürriyet,

: Yumuşaklık,

: Hikmet,

: Hak.⁸³

6.2.7. Arapça'nın morfolojik yapı zenginliği: Kelimelerin şekilleri ve oluşumunu konu edinen dil ilmi anlamına gelen *morfoloji* bakımından da Arap dili diğer dillerden zengindir. Arapça'da anlam, kelimenin köküyle sınırlanmaz, isim, mana, zaman ve mekan kalıpları, ses ifade eden isim ve harflerde de kendini göstermektedir. Arapça'da “ki-tâb”, “mektûb”, “meketebe”, “kâtib” sözcükleri aynı kökten türetildikleri hâlde, İngilizce'de *writer* (yazar), *book* (kitap), *library* (kütüphane), *letter*(mektup) kelimeleriyle ifade edilir. İlk dönem Arap dilcilerinden Sibeveyh aynı kökten 308 kalıp türetirken, İbn Serrac bu sayıyı 330'a yükseltmiştir⁸⁴.

6.2.8. Arapça'nın ahenk, tanin (sesin uzatılması) gibi hassasiyet ve cazibeye sahip bulunması: Merhum Muhammed Hamidullah konu bağlamında şu hatırasını nakleder: “İstanbul'da iken bana Avrupalı bir müzik profesörü geldi ve şunları dedi: “Kur'ân'ı tetkik ediyordum. Kur'ân şiir değildir, ama onda öyle bir musiki var ki insanı hayrete düşürüyor. Şiirde bir kelimenin yerini değiştirirsen vezni bozulur. Musiki ve ahengin kaybolduğu derhal anlaşılır. Nesirden bir harf birkaç kelime kaldırsan ahenk bozulmaz. Çünkü ölçü yoktur. Kur'ân şiir olmamakla beraber ondan bir harfi kaldırsan derhal kendine has musikinin aksadığı görülüyor. Bu beşer sözü olamaz. Beşer sözünde böyle istisnasız tam bir ahenk bulunmaz. Bunun için Müslüman oldum. Yoksa ben Arapça bilmem. Kur'ân'ın manasını anlamam.” Bir zaman sonra Profesör tekrar bana geldi ve dedi ki: “Ben Kuran'daki musikinin Kur'ân'ın bir mucizesi olduğuna delalet ettiği için Müslüman olmuştum. Hâlbuki “latuahiznâ” kelimesinde bu ahenk bozuluyor. Musiki kalmıyor. Bu kelimedede bu ahengin bozulması onun mucizeliğini kaldırır. İmanım sarsıldı.” “Oku bakalım, nasıl bozuluyor?” dedim. Okudu, ama “latu'hiznâ” diye okuyor ve “vav”ı med harfi gibi okuyor, “ta”yı da uzatıyordu. Ona dedim ki; “sen yanlış okuyorsun. oradaki “vav” hemzenin yazılması içindir, med harfi için değildir. Onu nazarı itabare alma ve “ta”yı uzatmadan “latuahiznâ” şeklinde oku.” Bunun üzerinde, “o hâlde ta-

83) Raid, *Zâhiretu'l- İrab*, s.52-53.

84) Suyutî, *el-Muzhir*, II/4.

mam, musiki mükemmeldir.” dedi ve gitti. Geçenlerde bana bir mektup yazmış; “teşekkür ederim imanımı tazeledin.” diyor⁸⁵.

6.2.9. Arapça'daki zamirlerin yapısı: Bu yapı onu diğer dillerden ayıran önemli bir özelliktir. Şöyle ki: İngilizce'deki “they” (onlar) kelimesini misal verebiliriz. İngilizce'de “they” (onlar) deyince; bir erkek grubunu, bir kadınlar grubunu, erkek-kadın karışımı bir grubu, iki erkeği iki kadını kastediyor olabiliriz. Oysaki bu problem (zaaf) Arapça'da yoktur Arapça'da erkekler grubu için özel bir kelime “hum”, kadınlar için özel bir kelime “hunne”, iki kişi için (cinsiyet ayırt edilmeden) özel bir kelime “huma”, iki erkek için özel bir kelime “hazani” ve nihayet iki kadın için yine özel bir kelime “hatani” kullanılmaktadır. (Bu Arapça zamirlerin hepsi, İngilizce'deki tek kelimeyle karşılanmak zorundadır. “They”, Türkçe'de “onlar” zamiri aynı kelimelerin tek karşılığıdır. Arapça'da fiil ve sıfatlar, hiçbir yanılmaya meydan vermeyecek nitelikte bir erkekler grubuna, bir kadınlar grubuna, iki şahsa veya ikiden fazla şahsa işaret edebilirler. Arap dilinin bu kabiliyeti İngilizce “*The two women said*” “veya Türkçe karşılığı olan, “*O iki kadın dedi.*” cümlesini Arapça karşılığı olan “*kaleta*” (28/23) kelimesiyle karakterize edilebilir. Görüldüğü üzere, Arapça tek kelime İngilizce'de (veya Türkçe'de) bu kabiliyeti kanun ve nizamnamelerin (ki bir hukuk kitabı niteliğinde olan Kur'an'da bunlardan bolca mevcuttur) yazılmasında son derece önemlidir. Özellikle evlenme, boşanma ve miras konularında. Örnek olarak Bakara Süresi'nin, 228. âyetini ele alalım: “*Boşananlar (tekrar evlenebilmek için) kendi başlarına üç aybaşı beklerler. Onlar için, Allah'ın rahimlerinde yaratıklarını gizlemeleri doğru olmaz. Eğer onlar Allah'a ve Ahiret gününe inanıyorlarsa... Ve eğer barışmak isterlerse,*” eşleri *onları* tekrar almaya daha çok hak sahibidirlersin(...).” Âyetin altı çizili olan bütün kelimeleri “müennes” (dişil) sığasıyla verilmektedir. Sadece kocalar için kullanılan “eradu” (isterlerse) kelimesinde “müzekker” (eril) sığasına geçilmiştir. (Böylece kadınlara ve erkeklere ait kelimeler birbirlerinden açıkça ayırt edilmiş olmaktadır.) Dünyanın başka hiçbir dilinde bu ilahi kanun böylesine veciz bir şekilde verilemezdi⁸⁶.

6.2.10. Arapça'da bir takım kelime ve kavramların karşılığının diğer dillerde tam manasıyla bulunmaması: Bu bağlamda iki kelime vermekle yetineceğiz:

a) İstivâ: “*O öyle bir yaratıcıdır ki yerde ne varsa hepsini sizin için yarattı. Sonra göğe yönelip onları yedi gök olarak düzenledi.*”(Bakara: 2/2) “*Rahman Arş'a hâkim oldu.*” (Tâhâ: 20/5) âyetlerinde geçen *istivâ* kavramına, oturma, hâkim olma, plân ve tasarımı göklere uygulama anlamları verilmiştir⁸⁷ ki bunların hiç biri *istivâ* ifadesinin gerçek anlamını vermemektedir. Farsça'da kullanılan “*rast bayestad*” ifadesi de doğrulmak anlamına gelir ki *istivâ* anlamını vermemektedir. Zira doğrulanmak eğilme ve bükülme-yi de içerir ki, bu ifade Allah için düşünülemez⁸⁸.

85) Ateş, Süleyman, *İslâm'a İtirazlar Kur'an'ı Kerim'den Cevaplar*, Ankara, ts., s.201-202.

86) Reşat Halife'den naklen, Zeyveli, Hikmet, *Kur'an ve Sünnet Üzerine Makaleler*, Ankara, 1996, s.155.

87) Esed, Muhammed, *Kur'an Mesajı*, çev.: Cahit Koytak, Ahmet Ertürk, İst., 1999, I/9.

88) Bkz. Rıza, *Menâr*, III/214.

b) **Libas:** “Kadınlar sizin için libas siz de onlar için libas durumundasınız.” (Bakara: 2/214) Âyette geçen “libas” kelimesine “giysi” ve “elbise” anlamları verilmiştir. Nitekim âyeti, “Kadınlar sizin için pantolonlar, sizler de onlar için pantolonlarsınız.” biçiminde meâllendirenler olmuştur⁸⁹. Arapça dışında herhangi bir dil ile libas kelimesini tercüme etmeye kalkışırsak en az on kelime sıralamamız gerekir. Zira Kur’ân libas kelimesiyle erkek ile kadın arasındaki yakınlığın giysi veya elbiseden ibaret olmadığını belirtmek istemiştir. Âyet libas kelimesiyle, erkek ve kadın arasındaki sıcak alakayı vurgulamak istemiştir. Elbise, vücudu örtüp sıcak-soğuktan koruduğu gibi, kadın ile erkek de birbirlerini haramdan korurlar⁹⁰. Bunun yanında, libas ayıbı örttüğü gibi, eşler de birbirlerinin ayıplarını örterler; iffet ve namuslarını muhafaza ederler; elbise gibi birbirlerine sarılır, sarmalaşırlar⁹¹. Âyet, giysinin bedene yakınlığıyla eşler arasındaki yakınlığı da ifade etmektedir. Hiçbir tercüme aslının yerini tutmaz. Mesela günümüzde Kur’ân’ın İngilizce (ve hemen hemen dünyanın bütün büyük dillerinde) müteaddit tercümelemi vardır. Bununla beraber, zaman zaman yeni tercüme yapıyor. Bunlardan hatalı olanlar olduğu gibi, doğru olanları da vardır. O halde kesin doğru olanı ya da aslını mı, yoksa hata ihtimali olanı mı tercih etmek gerekir?⁹² “Biz onu Kur’ân olmak üzere Arabî olarak indirdik.” (Yusuf: 12/2) âyeti, Kur’ân’ın Arapça olarak indirildiğini vurgulamaktadır. Kur’ân’ın Arapça metni, Hz. Peygamber’e nazil olan metindir. Meâl ve tercümeleme ise ne kadar özenle hazırlanmış olsalar da “insan emeği” olmak vasfından çıkmaz. Bu nedenle, Arapça metnine verilen saygınlık meâl ve tercümelere verilmemiştir. İbadet edecek şahıs, İnsan emeği olan meâl veya tercümeleme ile değil, ancak Allah Teala’nın seçtiği dil ile ibadet etmenin hazzını duyar. Bu bağlamda Frederick Ferre, C.A.Campbell’den şunları nakleder: “Bazı semboller, insan zihninin anlayamadığı zaman bile kabul etmeye zorlandığı, tabii yakınlığın güçlü bir duygusunu uyandırır. Bu durum, hikmet, aşk ve adalet gibi sembolere, onları Tanrı’ya yüklemeye izin veren bir nesnellik ve bir zorunluluk verir.”⁹³ “Kilisenin hayatı, Kutsal Kitap’tan ayrılamaz. Kilise bizzat kendine bağlı kaldığında, varlık nedenlerini bilir. Bu nedenler de kendi varlığını sürdürmek, üyelerinin tapınmada Tanrı’yla karşılaşmasını sağlamak, onlara iman dilini konuşma gücü ve bir barış ve aşk hayatını sürdürme kuvveti vermektir.”⁹⁴

Sonuç

Dil canlı, gelişen ve kültürler - arası iletişimi sağlayan, insanı diğer canlılardan ayıran büyük bir olgu, milletlerin karşılıklı etkileşim içerisinde oldukları bir ifade vasıtasıdır. Dil, hikmetin yoludur. Dil, o dili konuşanların tercihlerini, inançlarını, eğilimlerini ve hayat tarzlarını ifade eder. İnsanın tüm eylemleri dilde billurlaşarak belirgin bir du-

89) Bkz. Bekr Abdullah Ebu Zeyd, *Er-Rüdüd*, Riyad, 1414, s.348.

90) Bkz. Ahmed Cemal, *Kitâbun Uhkimet*, II/371.

91) Bkz. Yazır, I/670.

92) Bkz. Hamidullah, *İslâm’a Giriş*, s. 43.

93) Frederick, *Din Dilinin Anlamı*, s.135.

94) Frederick, *Din Dilinin Anlamı*, s. 133.

rum arz eder. Dil, kültürel değerlerin başında gelir, insanın ve hayatın en canlı parçasıdır. O, duygu ve düşüncelerin tercümanı, insanları bir hedef ve misyon etrafında bir arada tutan en büyük harç olmuştur.

Arapça, Sami diller içinde yer alan önemli bir dildir. O, Allah Teala'nın son kitabı için seçtiği dildir. Arapça, "*Muhakkak ki o zikri (Kur'an'ı) biz indirdik ve elbette onu biz koruyacağız.*" (Hicr:15/9) ilahi garantisiyle koruma altına alınmış tek dil olma vasfına sahiptir. Kur'an'ın Arapça inmesi, onun yeryüzünde en çok kullanılan diller arasına girmesine neden olmuştur. İslam dininin yayılmasıyla Arapça da yayıldı, başta Abbasi ve Emevi devletleri olmak üzere birçok devletin resmi dili oldu. Arap dili, Kur'an'ın nüzu-lü ile yeni kavramlar kazandı. Kur'an, Arapça olan bu kavramlara, yepyeni anlam içerikleri yükledi. Kur'an'ın tek bir dil ile inmesinin, İslam birliği esprisiyle de yakından ilişkili olduğunu ifade etmek mümkündür.

İslam'ın temel bilimleri tefsir, hadis, fıkıh, kelim gibi ilimlerde derinleşmek için Arapça bilme şartı aranmıştır. Bu öneminden dolayı Arapça sadece Arapların değil tüm Müslümanların ortak dili olma vasfını kazanmıştır. Her Müslüman günlük ibadetlerini yerine getirecek kadar Arapça'yı bilmek durumundadır. Arapça bu sayede İslam medeniyetinin aslı olan Kur'an'ın dili olma vasfını kazanmıştır. Arapça, Kur'an sayesinde zenginleşti ve gelişti. Kur'an, Arapça'nın en eski ve en muteber kaynağıdır, Arapça'nın koruyucusu ve devam etmesinin birinci derecedeki etkenidir. Dil konusunda ciddi anlamda ele alınan eski eserlerin tamamı Arapçadır. Bu bağlamda Ferra'nın yazdığı Me-âni'l-Kur'an, Ebu Ali el-Farisi'nin el-Hucec'ı, Zeccac'ın İ'rabul Kur'an'ı, Ebu Berakat Enbârî'nin el-Beyân'ı, Ebu'l-beka Ekberi'nin İmlâu Ma Menne Bihi'r-Rahman'ı, Zemaşşeri'nin el-Keşşaf'ı, İbnu Manzur'un Lisanu'l-Arab'ı gibi önemli kaynaklar örnek verilebilir. Bu ve benzeri binlerce temel kaynak, Kur'an ışığında yazılmıştır.

Bu makalemizde, Arapça'nın pek çok hakikati gizlediğini görmüş olduk. Arapça, antropolojik anlamda dillerden bir tanesidir. Herhangi bir kutsallığı yoktur. Vahiy vasıtasıyla Arapça'ya yeni anlam içerikleri kazandırılmıştır. O, Kur'an'a bir araç olduktan sonra, ebedileşerek, "Kur'an ve İbadet Dili" olma vasfını kazanmış ve dar bir coğrafya dili olmaktan kurtulup tüm dünyada kullanılan dil olma özelliğini kazanmıştır. Müslümanlar vahyin nazil olduğu dil ile ibadet etmekle, Hz. Peygamber'e nazil olan metnin aynısını okuma mutluluğunu yaşarlar. Allah Teala son mesajını insanlara son peygamberi vasıtasıyla Arapça olarak iletmiştir. Kur'an, kırka varan Arap dili lehçeleri arasında Hz. Peygamber'in kullandığı Kureyş lehçesiyle indirilmiştir.

Kur'an'ın Arapça inmiş olması, onun kutsiyetinden olmayıp, Arapça'nın değişmez özelliği yanında, çok zengin kelime hazinesine sahip olması, içinde belagat, fesahat, müteradif kelime, iştikak ve irab bulunmasından dolayıdır. Ayrıca, Hz. Peygamber'in Arap olması, Arap bir toplumda yetişmesi ve orada risaletini tebliğe başlaması, Kur'an'ın Arapça inmesinin önemli nedenlerindedir.